

تملكات بلاعوض بين بستگان

(هبة، وصيت تمليكي و وقف بر اولاد)

در حقوق مدني ايران

با مطالعه تطبيقي در فقه مذاهب اسلامي،

حقوق مصر و انگليس

همراه با آراء قضايي در ايران و انگلستان

تأليف:

دکتر غلامحسين عسگري

وکیل پایه یک دادگستری (قاضی اسبق دادگاه تجدیدنظر)

سرشناسه	عسگری، غلامحسین، ۱۳۴۱ -
عنوان قراردادی	ایران. قوانین و احکام Iran. Laws, etc انگلستان. قوانین و احکام Great Britain. Laws, etc مصر. قوانین و احکام Egypt. Laws, etc
عنوان و نام پدیدآور	تملکات بلاعوض بین بستگان (هبه، وصیت تملیکی و وقف بر اولاد) در حقوق مدنی ایران با مطالعه تطبیقی در فقه مذاهب اسلامی، حقوق مصر و انگلیس همراه با آراء قضایی در ایران و انگلستان/ مؤلف غلامحسین عسگری.
مشخصات نشر	قم: مرکز نشر کتاب، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	س، [۴۲۷]ص.
شابک	۹۷۸-۶۲۲-۷۲۵۲-۶۸-۲ ریل: ۱۰۰۰۰۰۰۰
وضعیت فهرست نویسی	فیا
موضوع	هبه -- قوانین و مقررات -- ایران Gifts -- Law and legislation -- Iran Gifts -- Law and legislation -- England Gifts -- Law and legislation -- Egypt Contracts -- Great Britain Contracts (Islamic law) -- Egypt Contracts (Islamic law) -- Iran Gifts (Islamic law) -- Iran Civil rights -- Iran Civil rights -- Egypt Civil rights -- Comparative studies Civil right -- Egypt Civil rights -- Comparative studies
رده بندی کنگره	KMH۵۲۴:
رده بندی دیویی	۳۴۶/۵۵۰۶۴
شماره کتابشناسی ملی	۸۴۴۶۸۲۶:
اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیا	

عنوان کتاب:

تملکات بلاعوض بین بستگان
 (هبه، وصیت تملیکی و وقف بر اولاد) در حقوق مدنی ایران

مؤلف: دکتر غلامحسین عسگری

ناشر: مرکز نشر کتاب/ قم (۳۷۷۴۳۲۹۱-۰۲۵)

چاپ و صحافی: المپیک - قم

نوبت چاپ: اول/ ۱۴۰۰

تیراژ: ۱۰۰۰

قیمت: ۱۰۰,۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۲۵۲-۶۸-۲

پیشگفتار

تملكات بلاعوض يا اعمال حقوقى تملكى مجانى بين بستگان غالباً به انگيزه‌هاى صله رحم، كمك به خويشاوندان فقير، عواطف و گاهى ممكن است به لحاظ تنفر از برخى ديگر از بستگان و به ضرر آنها صورت پذيرد. سه نهاد مهم حقوقى در اين مورد به ترتيب عبارتند از هبه، وصيت تملكى و وقف بر اولاد. ماهيت و آثار اين اعمال در نظام هاى حقوقى از لحاظ خويشاوند يا بيگانه، قرب يا بعد خويشاوندى مختلف است. به همين جهت نهادهاى حقوقى با مطالعه تطبيقى مورد بحث قرار خواهند گرفت. اين اعمال چنانچه جهت سوء استفاده يا اضرار به حقوق ديگران و حتى جامعه صورت گيرد در حقوق مدنى ايران ضمانت اجرايى پيش بينى نشده است. ضمن اينكه به لحاظ تبرعى بودن آنها و احتمال رجوع مالك بين حقوق ايران، مصر، انگليس و مذاهب اسلامى در اينكه اصل در اين اعمال رجوع است و عدم رجوع استثناء است يا بالعكس اختلاف نظر وجود دارد. در حقوق ايران در هبه اصل بر رجوع حتى پس از قبض مى باشد مگر در مواردى كه در ماده ۸۰۳ قانون مدنى به صورت استثناء پيش بينى شده است و در مورد وصيت تملكى مادام الحياه موسى قابل رجوع و در وقف مطلقاً اصل بر عدم رجوع است. در حقوق ايران از بستگان فقط پدر و مادر و اولاد در هبه فيما بين حق رجوع ندارند و از ساير بستگان و خصوصاً زوجين صحبتى نشده كه به همين جهت هبه بين اشخاص اخير قابل رجوع مى باشد كه اين امر به نوعى تبعيضى بين بستگان بوده و عرفاً قابل قبول نمى باشد. از طرفى در خصوص اينكه شخصى كل اموال خود را هبه يا وقف نمايد كه منظور او قصد اضرار به ورثه باشد يا چنانچه اموالش را هبه نمود و متعاقباً در تنگدستى قرار گرفت و يا با ناسپاسى مهم فرزندان خود مواجه گرديد يا در وقف بر اولاد با لايالى و سوء استفاده اولاد از مال وقف مواجه شد كه بخواهد از اين اعمال رجوع نمايد راه حلى پيش بينى نشده است. اين كتاب درصدد است با مطالعه تطبيقى با فقه مذاهب اسلامى (مذاهب اربعه) و حقوق مصر و انگليس و بررسى آراء قضايى در حقوق ايران و انگليس نقاط ضعف و قوت کاربرد اين اعمال حقوقى اعم از ماهيت، آثار، نحوه رجوع و محدوده اختيارات مالك را بررسى و راه حل هاى براى رفع مشكلات مذكور و مرتبط با آن ارائه نمايد.

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
مقدمه	۲۳
الف: بیان مسئله	۲۳
ب: سوالات پژوهش	۲۴
پ: فرضیات پژوهش	۲۴
ت: اهمیت موضوع و ضرورت پژوهش	۲۵
ث: پیشینه پژوهش، نوآوری ها و مشکلات آن	۲۷
ج: روش پژوهش	۲۹
چ: ساماندهی پژوهش	۲۹
فصل نخست: کلیات	۳۱
گفتار نخست: تعاریف و مفاهیم اعمال حقوقی تملیکی مجانی بین بستگان	۳۳
مبحث نخست: هدیه	۳۳
مبحث دوم: عطیه	۳۶
مبحث سوم: نحلہ	۳۷
مبحث چهارم: صدقه	۳۹
مبحث پنجم: انعام یا شاگردانگی	۴۰
مبحث ششم: پاداش	۴۱
مبحث هفتم: جایزه	۴۲
گفتار دوم: شرایط عمومی اعمال حقوقی تملیکی مجانی بین بستگان	۴۴
گفتار سوم: محدوده خویشاوندی در اعمال حقوقی تملیکی مجانی بین بستگان	۵۱
مبحث نخست: خویشاوندی در بحث هبه	۵۲

- ۵۴ مبحث دوم: خویشاوندی در بحث وصیت تملیکی
- ۵۵ مبحث سوم: خویشاوندی در بحث وقف بر اولاد
- ۵۷ فصل دوم: هبه
- ۵۹ گفتار نخست: هبه در حقوق مدنی ایران و فقه امامیه
- ۵۹ مبحث نخست: تعاریف و مفاهیم
- ۵۹ بند نخست: تعاریف
- ۵۹ الف) تعریف لغوی هبه
- ۵۹ ب) تعریف حقوقی هبه
- ۶۰ پ) تعریف هبه در فقه امامیه
- ۶۲ بند دوم: مفاهیم
- ۶۲ الف: هبه عقد است
- ۶۵ ب: هبه عقد جایز است
- ۶۷ پ: هبه عقد تملیکی است
- ۶۹ ت: هبه عقد مجانی است
- ۷۰ مبحث دوم: مقایسه هبه با سایر عقود تملیکی مجانی
- ۷۰ بند نخست: هبه و وصیت تملیکی
- ۷۰ الف: موارد تشابه
- ۷۰ ب: موارد تفاوت
- ۷۰ بند دوم: هبه منفعت و وقف بر اولاد
- ۷۲ مبحث سوم: مشروعیت هبه
- ۷۲ بند نخست: از نظر قرآن
- ۷۳ بند دوم: از نظر روایات
- ۷۹ مبحث چهارم: مال موهوب یا عین موهوبه
- ۷۹ بند نخست: هبه عین
- ۸۰ بند دوم: هبه دین (طلب)
- ۸۳ بند سوم: هبه منفعت